

Vypořádání spoluvlastnictví a místní příslušnost soudu

Místní příslušnost podle § 88 písm. a) o. s. ř., tedy místní příslušnost soudu, který rozhodoval o rozvodu manželství je v konkrétních případech vypořádání společného jmění či jiného majetku bývalých manželů založena proto, že je vhodné, aby i o těchto nárocích rozhodoval soud, který rozhodoval o rozvodu manželství, protože některé skutečnosti z tohoto řízení mu známé mohou být relevantní i pro tato další řízení. Tyto skutečnosti však mohou mít pro toto další řízení význam zpravidla pouze za předpokladu, že bývalí manželé podají návrh na vypořádání zaniklého, ale ještě nevypořádaného, společného jmění ve lhůtě tří let od jeho zániku (případně podají návrh na vypořádání jiného majetku v té době existujícího). Soud bude následně při vypořádávání majetku aplikovat zejména pravidla stanovená v § 742 o. z. (při vypořádání společného jmění manželů), přičemž v rámci rozhodování by mohl využít i některá svá dřívější zjištění z řízení o rozvodu manželství účastníků coby skutečnosti soudu známé z jeho úřední činnosti, případně skutečnosti zjištěné na základě dokazování (např. spisem o rozvodu manželství

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 22 Cdo 3650/2020-68 ze dne 18.1.2022)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně M. P., narozené XY, bytem v XY, zastoupené Mgr. M.S., advokátem se sídlem v P., proti žalovanému M. P., narozenému XY, bytem v XY, o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, vedené u Okresního soudu Praha-západ pod sp. zn. 5 C 327/2019, o dovolání žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 30. ledna 2020, č. j. 28 Co 15/2020-19, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Okresní soud Praha-západ (dále jen „soud prvního stupně“) usnesením ze dne 16. 10. 2019, č. j. 5 C 327/2019-7, vyloučil věc zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovitostem: 1) bytové jednotce č. XY v budově č. p. XY s podílem ke společným částem domu ve výši 279/5050, zapsané na LV č. XY, pro k. ú. XY, obec XY, u Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu, Katastrálního pracoviště XY; 2) stavbě pro rodinnou rekreaci č. ev. XY, stojící na pozemku parc. č. XY, pozemku parc. č. XY, trvalý travní porost o výměře 1 355 m², a pozemku parc. č. XY, zastavěná plocha a nádvoří o výměře 45 m², vše zapsané na LV č. XY, pro k. ú. XY, obec XY, u Katastrálního úřadu pro Středočeský kraj, Katastrálního pracoviště XY; 3) pozemku parc. č. XY, ostatní plocha o výměře 5 505 m², pozemku parc. č. XY, trvalý travní porost o výměře 8 049 m², a pozemku parc. č. XY, ostatní plocha o výměře 2 746 m², v k. ú. XY, obci XY, zapsané u Katastrálního úřadu pro Středočeský kraj, Katastrálního pracoviště XY; 4) pozemku parc. č. XY, zahrada o výměře 186 m², s podílem ve výši ideální 1811/10000, v k. ú. XY, obci XY, zapsané u Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu, Katastrálního pracoviště XY, k samostatnému projednání (výrok I); ve vztahu k ve výroku I uvedeným nemovitostem vyslovil svou místní nepřislušnost (výrok II) a rozhodl o postoupení věci o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví ve vztahu k nemovitostem uvedeným pod body 1) a 4) místně příslušnému Obvodnímu soudu pro Prahu 6 (výrok III) a ve vztahu k nemovitostem uvedeným pod bodem 2) a 3) místně příslušnému Okresnímu soudu v Příbrami (výrok IV).

Žalobkyně podala žalobu na zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k více nemovitostem nacházejícím se v obvodech různých okresních soudů. Požadovala, aby věc řešil Okresní soud Praha-západ, a to jednak z důvodu hospodárnosti a jednak proto, že tento soud rozhodoval o rozvodu manželství účastníků, a je tudíž příslušným soudem ve smyslu § 88 písm. a) zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“).

Soud prvního stupně postupem podle § 112 odst. 2 o. s. ř. řízení o nemovitostech, které nejsou v obvodu tohoto soudu, vyloučil k samostatnému projednání, a to na základě výlučné místní příslušnosti dané polohou nemovitosti ve smyslu § 88 písm. b) o. s. ř. Současně uvedl, že v řízení nejde o vypořádání manželů po rozvodu a k řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví, které bylo zahájeno po více než pěti letech od rozvodu manželství účastníků, není dána místní příslušnost podle § 88 písm. a) o. s. ř.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) usnesením ze dne 30. 1. 2020, č. j. 28 Co 15/2020-19, odvolání žalobkyně proti výroku I usnesení soudu prvního stupně odmítl (výrok I) a ve výrocích II, III, a IV usnesení soudu prvního stupně potvrdil (výrok II).

Odvolací soud uvedl, že pro určení místní příslušnosti v řízení, které se týká práva k nemovitosti, platí pravidlo polohy nemovitosti uvedené v § 88 písm. b) o. s. ř., přičemž řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví takovým řízením je, neboť se v něm konstitutivně upravují vlastnická práva účastníků řízení jako spoluvlastníků ke společným nemovitostem. Ustanovení § 88 písm. a) o. s. ř. je oproti tomu výjimkou z této zásady a specialitou spojenou s rozvodem manželství účastníků řízení, přičemž se vedle vypořádání společného jmění manželů vztahuje i na vypořádání jejich jiného majetku, který tu je po rozvodu manželství účastníků; pod pojem jiný majetek lze podřadit mimo jiné i podílové spoluvlastnictví. V projednávané věci však podílové spoluvlastnictví účastníků vzniklo na základě § 741 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), neboť ani jeden z účastníků nepodal do tří let od rozvodu manželství návrh na vypořádání společného jmění u soudu, ani nebylo společné jmění účastníků vypořádáno na základě dohody. Po rozvodu manželství tedy „jiný majetek“ účastníků vedle jejich společného jmění neexistoval a podílové spoluvlastnictví k předmětným nemovitostem vzniklo až následným vypořádáním společného jmění účastníků podle § 741 písm. b) o. z., přičemž došlo k transformaci společného jmění v podílové spoluvlastnictví, a proto v tomto případě není důvod pro určení místní příslušnosti soudu podle § 88 písm. a) o. s. ř.

Proti výroku II usnesení odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, neboť má za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky místní příslušnosti soudu, který rozhodoval o rozvodu manželství, při řešení sporu týkajícího se vypořádání jiného majetku, jenž má původ v manželství, přičemž tato otázka nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu doposud vyřešena. V řízení se dostávají do střetu dvě speciální místní příslušnosti, a sice místní příslušnost podle § 88 písm. a) o. s. ř. a podle § 88 písm. b) o. s. ř. Soud prvního stupně i odvolací soud mají za to, že v projednávané věci je třeba použít § 88 písm. b) o. s. ř., podle kterého se v tomto případě místní příslušnost řídí polohou nemovitostí, zatímco žalobkyně je naopak přesvědčena o tom, že je třeba postupovat podle § 88 písm. a) o. s. ř., podle kterého je místně příslušným soud, který rozhodoval o rozvodu manželství účastníků. Žalobkyně nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že by po rozvodu manželství účastníků neexistoval tzv. jiný majetek účastníků, pokud odvolací soud současně konstatoval, že podílové spoluvlastnictví lze pod pojem jiný majetek podřadit. S ohledem na to, že majetek, který žalobkyně v tomto řízení požaduje vypořádat, má původ v manželství, resp. v rozvodu manželství účastníků (neboť se jedná o podílové spoluvlastnictví vzniklé na základě § 741 o. z. po uplynutí tří let od zániku společného jmění účastníků po rozvodu manželství), je třeba pro určení místní příslušnosti použít § 88 písm. a) o. s. ř., čímž je stanovena výlučná místní příslušnost soudu prvního stupně, neboť právě tento soud rozhodoval o rozvodu manželství účastníků (viz rozsudek Okresního soudu Praha-západ ze dne 6. 2. 2014, sp. zn. 18 C 282/2013). Dále žalobkyně namítá nepřezkoumatelnost usnesení soudu prvního stupně, které podle ní trpí vadou, neboť soud prvního stupně se nevypořádal s

argumentací žalobkyně ohledně místní příslušnosti a svoji úvahu o místní příslušnosti řádně nevyložil a neodůvodnil. Navrhuje, aby dovolací soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil zpět soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden (§ 242 odst. 1 o. s. ř.). Rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodu vymezeného v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

Žalobkyně v dovolání namítá, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na vyřešení otázky místní příslušnosti soudu v případě řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví jako tzv. jiného majetku, který má původ v manželství, přičemž je třeba vyřešit otázku, zda má být místní příslušnost v takovém případě určena podle § 88 písm. a) nebo § 88 písm. b) o. s. ř.

Protože na řešení této otázky je rozhodnutí odvolacího soudu založeno, žalobkyně právní závěry přijaté odvolacím soudem napadá a uvedená otázka nebyla v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu vyřešena, je dovolání ve smyslu § 237 o. s. ř. přípustné, není však důvodné.

Podle § 11 odst. 1 o. s. ř. se řízení koná u toho soudu, který je věcně a místně příslušný. Pro určení věcné a místní příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení. Věcně a místně příslušným je vždy také soud, jehož příslušnost již není možné podle zákona zkoumat nebo jehož příslušnost byla určena pravomocným rozhodnutím příslušného soudu.

Podle § 88 písm. a) o. s. ř. namísto obecného soudu, popřípadě namísto soudu uvedeného v § 85a, je k řízení příslušný soud, který rozhodoval o rozvodu, jde-li o vypořádání manželů po rozvodu stran jejich společného jmění nebo jiného majetku anebo o zrušení společného nájmu bytu.

Podle § 88 písm. b) o. s. ř. namísto obecného soudu, popřípadě namísto soudu uvedeného v § 85a, je k řízení příslušný soud, v jehož obvodu je nemovitá věc, týká-li se řízení práva k ní, není-li dána příslušnost podle písmene a).

Podle § 740 o. z. nedohodnou-li se manželé o vypořádání, může každý z nich navrhnout, aby rozhodl soud. O vypořádání rozhoduje soud podle stavu, kdy nastaly účinky zúžení, zrušení nebo zániku společného jmění.

Podle § 741 nedojde-li do tří let od zúžení, zrušení nebo zániku společného jmění k vypořádání toho, co bylo dříve součástí společného jmění, ani dohodou, ani nebyl podán návrh na vypořádání rozhodnutím soudu, platí, že se manželé nebo bývalí manželé vypořádali tak, že a) hmotné věci movité jsou ve vlastnictví toho z nich, který je pro potřebu svou, své rodiny nebo rodinné domácnosti výlučně jako vlastník užívá, b) ostatní hmotné věci movité a věci nemovité jsou v podílovém spoluvlastnictví obou; jejich podíly jsou stejné, c) ostatní majetková práva, pohledávky a dluhy náleží společně oběma; jejich podíly jsou stejné.

Žalobkyně v řízení požaduje vypořádat podílové spoluvlastnictví k několika nemovitostem, přičemž ke vzniku podílového spoluvlastnictví došlo na základě nevyvratitelné právní domněnky podle § 741 písm. b) o. z., tedy proto, že se účastníci řízení coby bývalí manželé po rozvodu manželství nedohodli na vypořádání společného jmění, ani žádný z nich v průběhu tří let po rozvodu manželství nepodal návrh na jeho vypořádání rozhodnutím soudu. Předmětné nemovitosti, nyní v podílovém spoluvlastnictví, tedy původně byly součástí společného jmění účastníků.

V projednávané věci se tak střetávají dvě výlučné místní příslušnosti, a sice místní příslušnost soudu, který rozhodoval o rozvodu manželství účastníků podle § 88 písm. a) o. s. ř. a místní příslušnost daná polohou nemovitosti podle § 88 písm. b) o. s. ř.

Pro určení místní příslušnosti v řízení, které se týká práva k nemovitosti, obecně platí pravidlo polohy nemovitosti podle § 88 písm. b) o. s. ř., přičemž řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovitostem bezpochyby takovým řízením je, neboť v rámci tohoto řízení jsou soudem upravována vlastnická práva účastníků (spoluvlastníků) ke společné nemovitosti.

Ustanovení § 88 písm. a) o. s. ř. je pak v případě řízení týkajících se práv k nemovitostem výjimkou z pravidla, že se místní příslušnost řídí polohou nemovitosti, a namísto soudu, v jehož obvodu se daná nemovitost nachází, je místně příslušným soud, který rozhodoval o rozvodu manželství účastníků. Jedná se o případy řízení o vypořádání práv k nemovitostem, jež spadají buď do společného jmění účastníků řízení jakožto bývalých manželů, anebo je lze podřadit pod pojem tzv. jiného majetku, který tu je v době rozvodu manželství účastníků a který bývalí manželé požadují rovněž vypořádat.

Soud prvního stupně i soud odvolací určily místní příslušnost podle § 88 písm. b) o. s. ř. na základě polohy předmětných nemovitostí. Žalobkyně má však za to, že má být v tomto případě pro určení místní příslušnosti použit § 88 písm. a) o. s. ř., neboť nemovitosti, jež jsou předmětem vypořádání podílového spoluvlastnictví účastníků coby bývalých manželů, jsou tzv. jiným majetkem ve smyslu § 88 písm. a) o. s. ř., jelikož mají původ v manželství, resp. v rozvodu manželství účastníků.

Pod pojmem jiný majetek ve smyslu § 88 písm. a) o. s. ř. odborná literatura pojímala či pojímá např. nároky vyplývající z osobního vlastnictví (Handl, V., Rubeš, J. a kol. Občanský soudní řád: Komentář. I. díl. Praha: Panorama, 1985, str. 864), vypořádání investic ze společného jmění na výlučný majetek některého z manželů [Jirsa, J. a kol. Občanské soudní řízení (soudcovský komentář). Kniha II. § 79-180 občanského soudního řádu. Vydání druhé, doplněné a upravené. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2019, str. 648], obvyklé vybavení rodinné domácnosti [Lavický, P. a kol. Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2016, str. 1116], nebo podílové spoluvlastnictví [Handl, V., Rubeš, J. a kol. Občanský soudní řád: Komentář. I. díl. Praha: Panorama, 1985, str. 864; shodně též Lavický, P. a kol. Občanský soudní řád (§ 1 až 250l). Řízení sporné. Praktický komentář. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2016, str. 1116].

Místní příslušnost podle § 88 písm. a) o. s. ř., tedy místní příslušnost soudu, který rozhodoval o rozvodu manželství je v konkrétních případech vypořádání společného jmění či jiného majetku bývalých manželů založena proto, že je vhodné, aby i o těchto nárocích rozhodoval soud, který rozhodoval o rozvodu manželství, protože některé skutečnosti z tohoto řízení mu známé mohou být relevantní i pro tato další řízení (Winterová, A. in Handl, V., Rubeš, J. Občanský soudní řád. Komentář. I. díl. Praha: Panorama, 1985, str. 385). Tyto skutečnosti však mohou mít pro toto další řízení význam zpravidla pouze za předpokladu, že bývalí manželé podají návrh na vypořádání zaniklého, ale ještě nevypořádaného, společného jmění ve lhůtě tří let od jeho zániku (případně podají návrh na vypořádání jiného majetku v té době existujícího). Soud bude následně při vypořádávání majetku aplikovat zejména pravidla stanovená v § 742 o. z. (při vypořádání společného jmění manželů), přičemž v rámci rozhodování by mohl využít i některá svá dřívější zjištění z řízení o

rozvodu manželství účastníků coby skutečnosti soudu známé z jeho úřední činnosti, případně skutečnosti zjištěné na základě dokazování (např. spisem o rozvodu manželství).

O takový případ však v projednávané věci zjevně nejde, neboť nemovitosti v podílovém spoluvlastnictví, jež žalobkyně požaduje vypořádat, nelze podřadit ani pod společné jmění manželů, ani pod pojem jiný majetek podle § 88 písm. a) o. s. ř. Ačkoliv předmětné nemovitosti původně byly součástí společného jmění účastníků, rozvodem jejich manželství došlo k zániku tohoto společného jmění a vzhledem k tomu, že ve lhůtě tří let nedošlo k vypořádání zaniklého společného jmění ani k dohodě mezi bývalými manžely, nastaly účinky nevyvratitelné právní domněnky ve smyslu § 741 písm. b) o. z. a předmětné nemovitosti se staly podílovým spoluvlastnictvím účastníků. Ustanovení § 88 písm. a) o. s. ř. sice dopadá rovněž na vypořádání podílového spoluvlastnictví jakožto tzv. jiného majetku, nicméně se jedná pouze o případy, kdy bývalí manželé budou kromě vypořádání jejich společného jmění (v rámci tříleté zákonné lhůty) požadovat vypořádání i jejich jiného společného majetku, který však do společného jmění manželů nespadá, a mají jej např. právě v podílovém spoluvlastnictví (typicky se bude jednat o majetek, který nabyli manželé společně ještě před uzavřením manželství); takové řízení pak bude vypořádáním majetku bývalých manželů v „širším smyslu“. Pravidlo obsažené v § 88 písm. a) o. s. ř. nicméně nedopadá na případ podílového spoluvlastnictví, které vzniklo až po rozvodu manželství účastníků jako způsob vypořádání zaniklého společného jmění [na základě nevyvratitelné právní domněnky ve smyslu § 741 písm. b) o. z.]. V následném řízení o zrušení a vypořádání takového podílového spoluvlastnictví – které může být zahájeno až mnoho let poté, co bylo manželství účastníků rozvedeno – nehrají skutečnosti zjištěné v původním řízení o rozvodu manželství účastníků již žádnou roli, neboť společné jmění bylo vypořádáno právě tím, že došlo (ze zákona) ke vzniku podílového spoluvlastnictví. A i v případě, že by snad některé skutečnosti význam pro řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví význam mít mohly, jednalo by se o skutečnosti zpravidla již neaktuální tím více, čím delší doba uplynula od rozvodu manželství takových účastníků.

Ke stejnému závěru v napadeném rozhodnutí správně dospěl rovněž odvolací soud, když uvedl, že v době rozvodu manželství žádný tzv. jiný majetek ve smyslu § 88 písm. a) o. s. ř. neexistoval, neboť nemovitosti, jež žalobkyně požaduje vypořádat, byly původně součástí rozvodem zaniklého společného jmění manželů, přičemž v tříleté lhůtě ani nebyl podán návrh na vypořádání majetku soudem, ani mezi účastníky nedošlo k vzájemné dohodě o vypořádání, tudíž společné jmění bylo vypořádáno až po třech letech na základě zákona, kdy se předmětné nemovitosti staly podílovým spoluvlastnictvím účastníků. Společné jmění účastníků včetně nemovitostí, jež jsou nyní předmětem probíhajícího řízení – o jehož vypořádání by případně podle § 88 písm. a) o. s. ř. rozhodoval soud, který rozhodoval o rozvodu manželství – tedy již vypořádáno bylo, a to na základě § 741 písm. b) o. z. Nelze jej proto později vypořádat znovu jako tzv. jiný majetek, jenž by měl původ v manželství. V nyní projednávané věci se proto jedná již o zcela standardní řízení o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovitostem (byť spoluvlastníky jsou v tomto případě bývalí manželé a podílové spoluvlastnictví vzniklo transformací z původního společného jmění manželů). Místní příslušnost se bude řídit polohou nemovitostí podle § 88 písm. b) o. s. ř., přičemž pro aplikaci speciálního ustanovení § 88 písm. a) o. s. ř. není důvod.

Dále co se týče žalobkyní namítané vady řízení spočívající v nepřezkoumatelnosti usnesení soudu prvního stupně z důvodu nedostatečného odůvodnění úvahy o místní příslušnosti a nevypořádání se s argumentací žalobkyně, dovolací soud uvádí, že soud prvního stupně ve svém usnesení (byť ve stručnosti) uvedl a vysvětlil, z jakého důvodu není v projednávané věci místně příslušný, což jako správné potvrdil i odvolací soud, který zároveň doplnil, že v případě nemeritorního rozhodnutí nejsou nároky na odůvodnění tak vysoké. Dovolací soud se s tímto závěrem ztotožňuje a potvrzuje, že odůvodnění soudu prvního stupně bylo dostatečné, tudíž dovolací soud žádnou vadu řízení v tomto případě neshledal. Navíc tuto vadu namítala žalobkyně již v odvolacím řízení, přičemž odvolací soud

se s touto námitkou ve svém usnesení vypořádal (viz bod 7 napadeného rozhodnutí). Ani rozhodnutí odvolacího soudu tak vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, zatíženo není.

Jelikož Nejvyšší soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu je správné, dovolání žalobkyně podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)